

TAIDEKASVATUS ON LAHJA

Osa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä ajattelee, että alle kolmevuotiaita lapsia voi ryhtyä taidekasvattamaan vasta sitten, kun he kasvavat isommiksi.

Osa kokee, ettei heillä ole itsellä riittävästi osaamista.

He eivät ole mielestään musikaalisia tai taiteellisia.

On tärkeä, että varhaiskasvatuksen opettajilla ja hoitajilla on oikea asenne taidekasvatusta kohtaan, sanoo dosentti Marjatta Kalliala.

Varhaiskasvatuksen dosentti **Marjatta Kalliala** ei hämmästy Karvin arvioinnissa alle kolmevuotiaiden taidekasvatuksessa esiin nousseita puutteita. Elinvoimainen taidekasvatus ei koskaan ehtinyt juurtua pienten ryhmiin, vaikka niihin siirtyi 1980-luvulla lastentarhanopettajia.

Kun 1990-luvun taitteessa alettiin puhua siitä, että ohjattu toiminta alistaa ja rajoittaa lasta, taidekasvatus päästettiin tässä muutosmylläksessä näivetty-mään isompienkin ryhmässä. Siihen asti esimerkiksi musiikkikasvatus oli jokapäiväistä, nykyisin harvinaisempaa herkkua.

... Pienten taidekasvatus vaatii osaamista ja ymmärrystä.

sätty liikaa vastuuta. Kalliala muistuttaa, että nyt varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatuksen valtakunnalliset perusteet velvoittavat. Ne eivät kuitenkaan anna eväitä esimerkiksi siihen, miten taidekasvatusta pitää soveltaa pienten ryhmässä. – Asiat eivät tapahdu omalla painollaan vaan vasussa esiin nostettujen asioiden äärelle on pysähdyttävä ja mie-

laan siitä, ettei koulutus tai työkokemus ole antanut riittäviä valmiuksia. Iloinen siitä, että varhaiskasvatuksen opettajat ja hoitajat tunnistavat sen, mihin he tarvitsevat lisää tietoa ja osaamista. – Jos ei osaa jotain, pitää opetella. Varhaiskasvatus tarjoaa opettajille jatkuvan mahdollisuuden harjoitella uusia asioita.

Tarvitaan myös täydennyskoulutusta. Varhaiskasvatuksesta puuttuu Kallialan mielestä kunnollista opetusmateriaalia. Valtakunnalliseen levitykseen pitäisi viipymättä tuottaa rahaa säästämättä materiaalipaketti videoesimerkkeineen muun muassa alle kolmevuotiaiden taidekasvatuksesta. Ilman konkreettisia esimerkkejä on usein vaikea toteuttaa pienille sopivaa taidekasvatusta.

Kalliala kertoo esimerkin 2–3 -vuotiaiden kuvataidetuokiosta. Taaperot saivat ensin tupsuttaa valmiiseen kuusen malliseen sapluunaan vihreän värin. Kun väri kuivui, jokainen lapsi sai muutaman pumpulipallon kuuseensa liimattavaksi. Kalliala seurasi, miten eräs lapsi kiinnostui liimasta ja olisi halunnut tutkia sitä mutta hänen kättään ohjattiin painamaan pumpulipallerot kuuseen. – Kuvataidetuokio alkoi ja loppui hyvin nopeasti.

Toinen esimerkki on Iso-Britannias-ta, jossa Kalliala on käynyt tutustumassa useita kertoja varhaiskasvatukseen. Tässäkin esimerkissä pienille on annettu liimaa. Pöydät on peitetty tummalla paperilla reunoja myöten.

Taaperot tutkivat valkoisen liiman olemusta. He kastoivat pensseleitään liimapurkkiin ja vetelivät antaumuksella liimaa pitkin pöytää. Liimaa meni käsiin ja vähän poskiinkin, mutta se ei haitannut. Kun liimausvaihe oli ohi, lapset pääsivät

Tyvestä puuhun – kohti elävää taidekasvatusta

- Tehkää aamupiiristä yhteinen taidekasvatus- ja leikkihetki.
- Opetelkaa yhdessä tiimin kanssa lauluja ja leikkejä. Aloittakaa parista aamupiirilaulusta ja -leikistä sekä tuutulaulusta, jonka voi laulaa nukkarissa joka päivä.
- Viljellä sanataidetta iloisesti ja uutterasti. Ujuttakaa rikasta kieltä, loruja, lauluja ja tarinoita päivän kaikkiin tilanteisiin.
- Maalata, muovailtaa, piirtäkää ja liimata lasten kanssa. Harjaannuttakaa lasten käden taitoja monipuolisesti. Laittakaa lasten töitä esille.
- Lainakaa kirjastosta kirjoja, joissa on erityyisiä kuvituksia ja tekstejä. Katselkaa ja lukekaa niitä lasten kanssa eri kokoonpanoissa.
- Valmistakaa pöytäteatterivälineistöä ja kartuttakaa sitä vähitellen.
- Leikkikää lasten kanssa kuvitteluleikkejä, perinteisiä sormileikkejä ja muita leikkejä päivittäin.
- Eläkää lasten kanssa taidekasvatuksellista elämää myös ulkona.

– Vaikka lapset elävät tärkeimpiä vuosiaan, varhaiskasvatuksessa jätetään tekemättä paljon asioita, joita voitaisiin tehdä. Esimerkiksi musiikkikasvatus pitäisi aivotutkimuksen mukaan aloittaa viimeistään syntymästä, eikä ole yhtään hyvää syytä, miksi sen jättäisi tekemättä.

Varhaiskasvatuksessa on viime vuosikymmeninä ollut liikaa vapautta tehdä tai jättää tekemättä asioita. Samalla varhaiskasvatuksen henkilöstölle on sy-

tittävä, miten esimerkiksi pienten taidekasvatuksen velvoite täytetään. Se vaatii omanlaistaan osaamista ja ymmärrystä.

Taidekasvatus on tekemistä

Osa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä kokee, että heidän osaamisessaan taidekasvattajina on puutteita. Kalliala on tästä sekä iloinen että pahoillaan. Pahoil-

ihastelemaan, miten paperisilppu tarttui liimaiseen paperiin. – Lapset sitoutuivat toimintaan sellaisella antaumuksella, ettei minulle jäänyt epäselväksi, miten valttavan merkityksellistä se heille oli. Lasten päähän ei kaadettu valmista mallia siitä, miltä lopputuloksen piti näyttää. Tekeminen on pääasia, ei lopputulos.

Osa henkilöstöstä on sitä mieltä, että aikapula jarruttaa taidekasvatusta. Tämäkin selitys on Kallialan mielestä kestävä. Hän ottaa aikaa kellosta ja esittää lorun Harakka huttua keittää. Tähän leikkiin – tai sanataiteen esitykseen – menee 15 sekuntia. – Mielestäni päiväkodeissa menee kohtuuttomasti aikaa kaikenlaiseen kirjaamiseen, raportointiin ja kokouksiin. Näitä pitäisi karsia, jotta aikaa riittää lasten kanssa toimimiseen.

Tilaa ihmettelyle

Taidekasvatus saattaa kuulostaa juhlalliselta. Kannattaa muistaa, että taide ja leikki ovat asioita. Esimerkiksi sillä,

... Tekeminen on pääasia, ei lopputulos.

missä draamakasvatuksen ja leikin raja kulkee, ei ole merkitystä vaan sillä, että aikuinen menee mukaan kuvitteluun ja vie leikkiä eteenpäin.

Kuvitteluleikit, musiikki, kuvataide, sanataide, draama ja tanssi kumpuavat kaikki samasta idusta. Taidekasvatukseen ja muun toiminnan raja on vain veteen piirretty viiva. Taidekasvatukseen kuuluvat sekä taiteen tuottaminen itse että sen vastaanottaminen.

Taidekasvatus on lahja lapselle. Tällainen on esimerkiksi nukkarissa laulettu tuutulaulu.

Kallialan mielestä musiikkia pitää olla joka päivä, samoin sanataidetta. Jos opettaja puhalttaa hengen pehmoleluun, siitä tulee lemmikki, joka elää lasten ja

henkilöstön kanssa päivästä toiseen – ja tällainen leikkihän on draamakasvatusta. Lapsilla pitää olla päivittäin mahdollisuus kuvalliseen ilmaisuun. Tar-

vitaan myös pöytäteatteria ja tanssia!

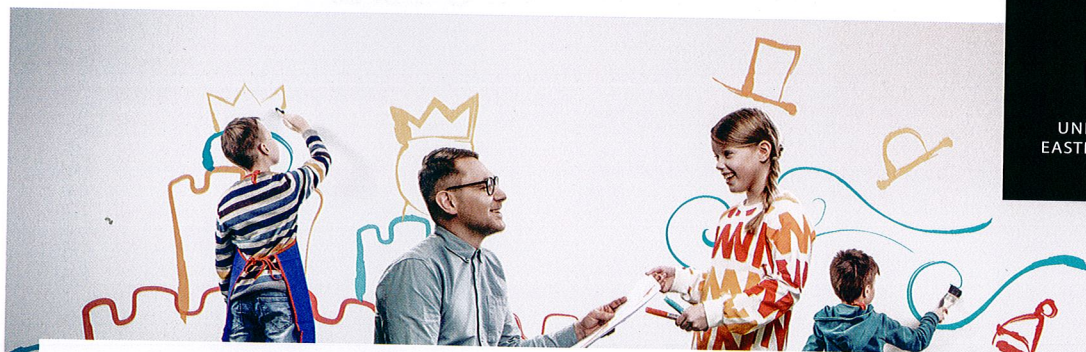
Pienten kanssa kannattaa viljellä tapoja, jotka toistuvat. Aamupiirit ja muut ryhmän yhteiset hetket ovat lyhyitä, joten ne kannattaa käyttää viisaasti lauluhiin, tanssiin, draamaan, sanataiteeseen ja kuvalliseen ilmaisuun.

Kyse ei ole suorituksista vaan yhteisistä kokemuksista ja ilosta, jonka rinnalla tapahtuu myös oppimista. Taidekasvatusta toteutetaan sekä suunnitellusti että spontaaneissa tilanteissa. Esimerkiksi, kun lapset kiinnittävät ulkona huomiota varikseen, voidaan yhdessä laulaa, että "kolme varista, istui aidalla, silivati seilaa, silivati seilaa, yksi lensi pois".

– Ihmettelyle täytyy jättää tilaa! Lätäkössä puut kasvavat väärinpäin ja lin-

nut lentävät syvällä, sanoo varhaiskasvatuksen dosentti Marjatta Kalliala. ☺

...Jos ei osaa jotain, pitää opetella!

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Muuta maailmaa.

SYVENNÄ VARHAISKASVATUKSEN OSAAMISTASI!

Olemme Suomen monialaisin opettajankouluttaja.

Tarjoamme varhaiskasvatuksen koulutusta nyt myös maisteriopintoina. Koulutuksessa saat valmiudet varhaiskasvatuksen johtamis-, suunnittelu-, ja koulutustehtäviin.

Tutustu varhaiskasvatuksen koulutusvaihtoehtoihin haeyliopistoon.fi

HAETTAVANA KEVÄÄN YHTEISHAUSSA 18.3–1.4.2020

VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJA

- Varhaiskasvatuksen opettaja, kasvatustieteen kandidaatti (3 v)
- Varhaiskasvatuksen opettaja, Muut reitit yliopistoon (3 v)
- Varhaiskasvatuksen opettaja, kasvatustieteen kandidaatti ja maisteri (3 v + 2 v)
- Varhaiskasvatus, kasvatustieteen maisteri (2 v)